

WAT IS
EN DOET DE
VEILIGHEIDSGEGEBIED
GELDERLAND-
ZUID?

An aerial photograph of a city, likely Nijmegen, showing a large bridge over a river. A barge is visible on the river, and a fireboat is spraying water from the bottom right. The image has a blue and purple color cast.

INHOUD

3 OVER DE VEILIGHEIDSREGIO GELDERLAND-ZUID

- 4 Wettelijke taken
- 4 Samenwerking
- 5 Financiering
- 5 Infrastructuur en risico's

6 OVER DE ORGANISATIE

- 7 Brandweer
- 7 Regionale ambulancevoorziening (RAV)
- 7 Veiligheidsbureau
- 8 Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK)
- 8 Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)

9 OVER DE ACTIVITEITEN

- 10 Risicobeheersing
- 13 Incidentbestrijding

16 HOOFDSTRUCTUUR VAN DE CRISISORGANISATIE

OVER DE VEILIGHEIDSREGIO GELDERLAND-ZUID

Naast snelle en goede ambulance- en brandweezorg en hulpverlening draagt de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) bij aan een veilige regio waarin rampen en crises zo goed mogelijk voorkomen en bestreden worden. Dit doet zij samen met de deelnemende gemeenten, de politie en andere lokale, regionale en landelijke partijen.

De VRGZ zorgt voor de brandweer- en ambulancezorg, coördinatie van geneeskundige hulpverlening en de voorbereiding en coördinatie op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio Gelderland-Zuid. De VRGZ levert ook deskundige en tijdige adviezen over plannen op het gebied van ruimtelijke ordening, bouwplannen en evenementen. De 25 Nederlandse veiligheidsregio's zijn ingesteld om de crisisbeheersing en rampenbestrijding in ons land te verbeteren, zodat burgers beter beschermd worden tegen de risico's van brand, rampen en crises.

Zoals de naam al aangeeft werkt de VRGZ voor het zuidelijk deel van de provincie Gelderland, voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.

Dit (wettelijk verplichte) regionale samenwerkingsverband van zestien gemeenten is gebaseerd op de Wet veiligheidsregio's en de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is de landelijke ondersteuningsorganisatie voor de 25 Nederlandse veiligheidsregio's.

den en zware ongevallen en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;

- het instellen en in stand houden van een brandweer;
- het instellen en in stand houden van een GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio);
- het voorzien in de meldkamerfunctie;
- het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de vier hierboven genoemde taken.

De regionale ambulancevoorziening is geen taak die volgt uit de Wet veiligheidsregio's, maar in Gelderland-Zuid is de RAV al een lange tijd onderdeel van de VRGZ en haar voorlopers.

◦ WETTELIJKE TAKEN

In de Wet veiligheidsregio's worden de volgende taken benoemd:

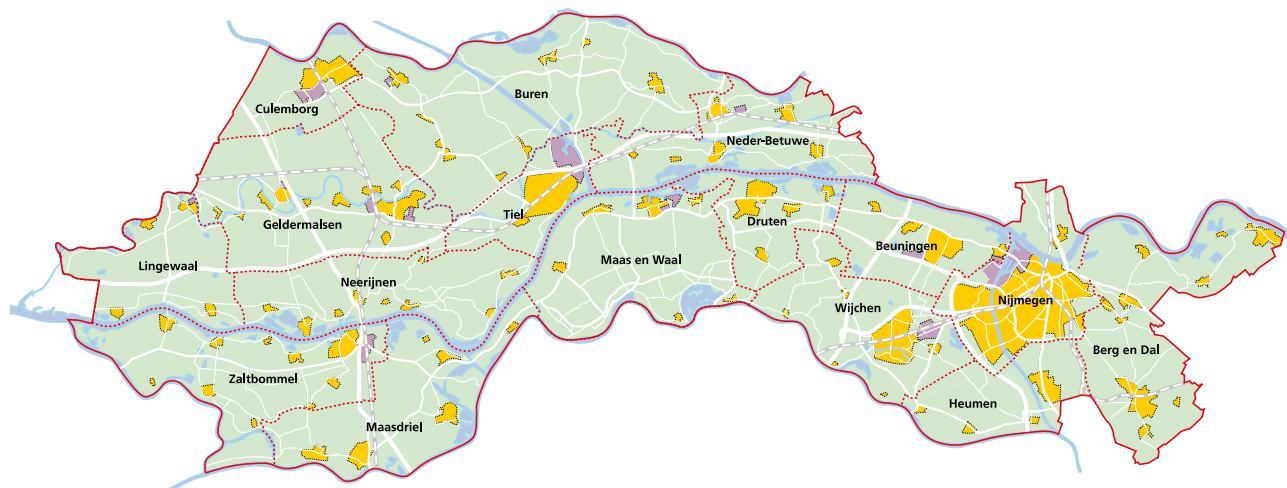
- het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen, evenals in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- het adviseren van het college van burgemeester en wethouders op het terrein van brandweerzorg;
- het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- het voorbereiden op de bestrijding van branden

◦ SAMENWERKING

Omdat crises en rampen zich niets aantrekken van grenzen, werken veiligheidsregio's samen om zoveel mogelijk dezelfde procedures en formats te hanteren. De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid werkt intensief samen met de direct aangrenzende regio's, de andere Gelderse veiligheidsregio's en met de veiligheidsregio's IJsselland en Twente. De samenwerking is divers: overleg over planvorming, gezamenlijke (inkoop van) opleidingen en oefeningen, afsluiten van convenanten met gedeelde crisispartners, gedeelde voorbereiding op evenementen, afspraken over samenwerking met Duitsland, afstemming van beleidsplannen en ontwikkelingen op het gebied van

OMDAT
CRISES EN RAMPEN
ZICH NIETS AANTREKKEN
VAN GRENZEN, WERKEN
VEILIGHEIDSRGIO'S
SAMEN

de meldkamer. In een crisissituatie waarbij twee regio's betrokken zijn kan sinds 2014 GRIP-5 afgekondigd worden waarbij crisisteams desge-
wenst in elkaar geschoven worden.

◦ FINANCIERING

De financiering van de (wettelijk voorgeschreven) taken van de veiligheidsregio's gebeurt grotendeels door de deelnemende gemeenten. Daarnaast ontvangen de veiligheidsregio's een bijdrage van het Rijk. De financiering van de RAV is anders: de exploitatie van de ambulancevoorziening bekostigen de zorgverzekeraars uit de premies voor de ziektekostenverzekeringen.

◦ INFRASTRUCTUUR EN RISICO'S

Het gebied waaraan de VRGZ haar diensten verleent heeft een oppervlakte van circa 1.040 km² en telt ongeveer 535.000 inwoners. Deze regio kenmerkt zich door de aanwezigheid van drie vaarwegen (Nederrijn, Waal en Maas), diverse snelwegen (A2, A15, A50 en A73) en een goederenspoorverbinding (Betuweroute). Het gebied heeft voornamelijk een landelijk karakter, met landbouw, veeteelt en fruitteelt. Het oosten van de regio, rondom Nijmegen, heeft een overwegend stedelijk karakter.

De Waal, die dwars door de veiligheidsregio Gelderland-Zuid stroomt, is de belangrijkste transportader over water in Nederland. Het vervoer van goederen en grondstoffen, waaronder ook gevaarlijke stoffen, gaat over deze drukbevaren rivier. Dat vervoer gebeurt ook over de snelwe-

gen en het spoor. Daarnaast zijn er binnen de regio een paar bedrijven met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen die verplicht zijn tot het hebben van een rampenbestrijdingsplan, de zogenaamde BRZO-bedrijven.

Deze geografische, economische en infrastructurele kenmerken bepalen voor een groot deel het risicoprofiel van de regio, dat wil zeggen, risico's waarmee rekening moet worden gehouden. Zo'n regionaal risicoprofiel vormt de basis van het regionaal beleidsplan, waarin het bestuur van de veiligheidsregio zijn ambities voor de komende vier jaar vastlegt. Elke vier jaar wordt dit beleidsplan geactualiseerd. Risico's in de regio Gelderland-Zuid zijn onder meer overstromingsgevaar, ongelukken met gevaarlijke stoffen (rivieren wegtransport) en bosbranden (rondom Berg en Dal).

DE WAAL,
DIE DWARS DOOR DE
VEILIGHEIDSREGIO GELDER-
LAND-ZUID STROOMT, IS
DE BELANGRIJKSTE TRAN-
SPORTADER OVER WATER
IN NEDERLAND

HET VERVOER
VAN GOEDEREN EN
GRONDSTOFFEN,
WAARONDER OOK
GEVAARLIJKE STOFFEN,
GAAT OVER DEZE
DRUKBEVAREN
RIVIER

De VRGZ voert haar taken uit in opdracht van het bestuur, dat bestaat uit de burgemeesters van de 16 gemeenten uit de regio, onder voorzitterschap van de burgemeester van Nijmegen. Dit gebeurt door de vijf sectoren van de VRGZ.

OVER DE ORGANISATIE

Ambulancemedewerkers tijdens een oefening. Foto: Wil Hoes

VRGZ BESTAAT UIT

- BRANDWEER
- REGIONALE AMBULANCEVOORZIENING (RAV)
- VEILIGHEIDSBUREAU
- GEMEENSCHAPPELIJKE MELDKAMER (GMK)
- GENEESKUNDIGE HULPVERLENINGSORGANISATIE IN DE REGIO (GHOR)

1 BRANDWEER

De brandweer is verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taken die staan genoemd in de Wet veiligheidsregio's. Die taken omvatten de uitvoering van de brandweezorg voor de zestien gemeenten, zoals:

- het inventariseren van en adviseren over risico's op branden, rampen en crises;
- het daadwerkelijk bestrijden van branden en het beperken van ongevallen daarbij;
- de voorbereiding op en hulpverlening bij andere ongevallen dan brand.

Voor het uitvoeren van deze taken kent de brandweer een driedeling in de volgende primaire diensten:

- Risicobeheersing (brandpreventie, externe veiligheid, advisering vergunningen);
- Incidentbestrijding (het daadwerkelijk bestrijden van de incidenten);
- Operationele Voorbereiding (vakbekwaam worden en blijven).

Alle medewerkers zijn in een team verbonden aan een thema: omgevingsveiligheid, brandveilig leven, veilig bouwen, toezicht, operationele dienst, materieel, vakbekwaamheid en het thema kennis, informatie en innovatie. De brandweer werkt bij vergunningverlening nauw samen met de Omgevingsdiensten Rijk van Nijmegen en Rivierenland.

2 REGIONALE AMBULANCEVOORZIENING (RAV)

Doelstelling van de RAV is het zo snel en efficiënt mogelijk behandelen van verzoeken om inzet van ambulances en het uitvoeren van patiëntenvoer.

De RAV heeft ambulances en diverse andere voertuigen, die zijn gestationeerd op meerdere ambulancestandplaatsen in de regio. De ambulancezorg is geregeld in de Tijdelijke wet ambulancezorg (Twaz) en de ambulancehulpverlening

gebeurt op basis van landelijk vastgestelde protocollen en prestatie-eisen. Daarnaast heeft de RAV een Meldkamer Ambulancezorg (MKA).

Deze ambulancedienst is in de regio Gelderland-Zuid de enige toegelaten ambulancevervoerder. De RAV is daarmee verantwoordelijk voor al het spoedeisende en al het niet-spoedeisende vervoer van patiënten.

3 VEILIGHEIDSBUREAU

Bij het Veiligheidsbureau werken medewerkers van brandweer, GHOR, gemeenten, politie, defensie, provincie, het openbaar ministerie en het waterschap Rivierenland in een netwerkorganisatie samen aan het ontwikkelen, organiseren, borgen en coördineren van multidisciplinaire plannen, processen en oefeningen die nodig zijn voor een professionele rampenbestrijdings- en crisisbeheersingsorganisatie. Het Veiligheidsbureau houdt zich onder meer bezig met:

- het opleiden en oefenen van multidisciplinaire teams in de crisisbeheersing;
- het versterken van de gemeentelijke kolom in de crisisorganisatie: de stafsectie bevolkingszorg;
- het versterken van de veiligheid in het regionale evenementenbeleid;
- het voorbereiden en coördineren van de planvorming en de operationele organisatiestructuur;
- het alarmeren, het opschalen en het voorzien in de benodigde operationele voorzieningen;
- het organiseren en coördineren van het informatiemanagement;
- het organiseren en coördineren van de crisiscommunicatie voor een sterke stafsectie communicatie.

4 GEMEENSCHAPPELIJKE MELDKAMER (GMK)

De GMK is de spin in het web voor alle spoedeisende meldingen en verbindingen. Vanaf deze centrale plek wordt, door snel en efficiënt samenwerken, onmiddellijk gereageerd als iemand in nood verkeert of hulp nodig heeft. De GMK beoordeelt welke inzet nodig is (ambulance, brandweer, politie).

De Meldkamer Ambulancezorg (MKA) neemt aanvragen voor het spoedeisende en niet-spoedeisende vervoer in ontvangst en draagt zorg voor een zo efficiënt mogelijke inzet van ambulances op basis van telefonische diagnostiek en triage (inschatting van aard en ernst letsel.)

De Meldkamer Brandweer (MKB) zorgt voor de aanneming en verwerking van meldingen, voor de coördinatie en communicatie, het alarmeren van hulpdiensten, het ondersteunen van hulpverleners en voor de registratie van alle gegevens van incidenten en inzetten. De MKB doet dit niet alleen als er meldingen zijn van brand, ook bij verzoeken om hulpverleningen, zoals bij opsluitingen in de lift, het opruimen van omgewaaide bomen en bij meldingen van het ontsnappen van gevaarlijke stoffen, zoals een lekkende tankwagen of een gaslek in de straat.

Voor bewoners in nood fungeert de GMK als eerste aanspreekpunt. Voor de operationele diensten van politie, brandweer en ambulancezorg functioneert de meldkamer primair als verbinding- en alarmeringskamer. De GMK functioneert ook als informatie- en coördinatieknooppunt in de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Als er sprake is van een groot incident waarbij meerdere hulpdiensten nodig zijn, is onderlinge afstemming en samenwerking in een snel tempo op de meldkamer vaak van levensbelang.

5 GENEESKUNDIGE HULPVERLENINGS-ORGANISATIE IN DE REGIO (GHOR)

De GHOR draagt zorg voor de advisering, coördinatie en aansturing van de geneeskundige hulpverlening bij rampen en crises. De GHOR is evenals het Veiligheidsbureau een netwerkorganisatie die er samen met haar ketenpartners (waaronder ziekenhuizen, huisartsen, Rode Kruis, ambulance-dienst, GGD) voor zorgt dat de geneeskundige hulpverlening voor, tijdens en na een ramp of (dreigende) crisis adequaat geregeld is.

Daarnaast adviseert de GHOR organisatoren van (grote) evenementen over de geneeskundige aspecten. Bij sommige evenementen treedt de GHOR op als coördinator van de geneeskundige inzet, bijvoorbeeld tijdens de Vierdaagse, bij Appelpop en de Zevenheuvelenloop. Deze coördinatie is het beste te kenmerken als verlengstuk van de MKA op de locatie.

OVER DE ACTIVITEITEN

Alle werkzaamheden van de VRGZ hebben te maken met de fysieke veiligheid. Fysieke veiligheid is het beste te omschrijven als de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en tegen onheil van niet-menselijke oorsprong (zoals natuur-rampen of vervoersongevallen).

Het begrip 'niet-menselijke oorsprong' is essentieel, want daarmee onderscheidt fysieke veiligheid zich van sociale veiligheid. Sociale veiligheid is vooral het domein van de politie, gemeenten en maatschappelijke organisaties (GGD, Maatschappelijk werk, woningcorporaties etc.).

De hoofdactiviteiten van de VRGZ zijn onder te verdelen in het voorkomen en het bestrijden van incidenten: risicobeheersing en incidentbestrijding. Daaraan leveren alle sectoren van de VRGZ hun bijdragen. Binnen risicobeheersing en incidentbestrijding is bij ieder een aantal thema's te onderscheiden.

◦ RISICOBEBEERSING

Risicobeheersing gaat over de structurele aandacht voor fysieke (on)veiligheid in de zin van het voorkomen en terugdringen van onveilige situaties en de zorg voor het beperken en beheersen van gevolgen voor en inbreuken op fysieke veiligheid. Het effect van de inspanningen van de VRGZ moet zijn dat mensen die wonen, werken en recreëren in Gelderland-Zuid op de hoogte zijn van de risico's die er zijn in de omgeving, dat zij weten wat er kan gebeuren en dat zij ook zelf het maximale doen om risico's in huis of op het werk te beperken.

Door te investeren in de voorkant van de veiligheidsketen (proactie, preventie en preparatie) kan veel leed en schade worden voorkomen. Hierbij hebben burgers en bedrijven een eigen verantwoordelijkheid. Daarbij is van belang te erkennen dat een risicoloze samenleving niet bestaat. Burgers, bedrijven en overheid hebben samen invloed op de veiligheid. Het is daarom nodig dat burgers, bedrijven en overheid zich, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, bewust worden van de aanwezige risico's, deze accepteren als het niet anders kan en dat ze waar mogelijk invloed hierop uitoefenen.

De verantwoordelijkheid van de overheid ligt bij de ontwikkeling van veilige ruimtelijke planning, bij het bevorderen van de borging van (brand) veiligheid in vergunningen en bij het (brand)veilig

bouwen en gebruiken van gebouwen. Veiligheidsregio's en Omgevingsdiensten leveren hieraan hun bijdragen. Periodiek controleert de overheid of de voorschriften in vergunningen worden nageleefd.

De VRGZ is adviseur voor de gemeenten. Adviezen worden in principe opgesteld in samenwerking met andere adviseurs, zoals de Omgevingsdiensten. Medewerkers van de VRGZ ontwikkelen zich regiobreed tot adviseurs, die niet alleen regelgeving toetsen, maar ook meedenken in oplossingen. Het accent in taken verschuift van controle naar meer voorlichting om zelfredzaamheid te stimuleren en kennis over veiligheid bij de betrokken doelgroepen te verbreden om zo de eigen verantwoordelijkheid te stimuleren. Het regionaal risicoprofiel en het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel vormen daarvoor de basis.

Binnen risicobeheersing zijn onderstaande integrale thema's te onderscheiden:

Risicogerichtheid

Er bestaat geen risicovrije samenleving; risico's zijn niet volledig uit te bannen. In de afgelopen decennia leek een beeld te ontstaan dat alleen de overheid verantwoordelijk is voor het organiseren van veiligheid, vooral door de toenemende regelgeving. Bij een incident werd vooral gekeken naar het al of niet naleven van regels. Dat beeld is aan het kantelen. Het besef groeit dat volledige beheersing van risico's een onjuist beeld geeft en een irreële verwachting is van de rol en het vermogen van de overheid. Nog meer regels leiden niet per definitie tot méér veiligheidswinst in de toekomst. Optimale veiligheidswinst is te bereiken door beïnvloeding van gedrag en het verhogen van veiligheidsbewustzijn (risicocommunicatie) en bijdragen aan continuïteit(zorg). Dit alles vanuit een heldere verdeling van verantwoordelijkheden. Risicogerichtheid moet helpen in het leggen van de focus op de beïnvloedbare risico's.

Proactief handelen

Om het proactief handelen te versterken, functioneert de VRGZ als kenniscentrum voor vragen van haar partners. Zij voorziet gemeenten, omgevingsdiensten en provincie tijdig van deskundige adviezen. De VRGZ is dankzij het project Instrument Ruimtelijke Veiligheid aan de voorkant betrokken bij ruimtelijke ordeningsprojecten, waardoor er afgewogen keuzes kunnen worden gemaakt in locatie en ontwerp. Vragen als: 'Hoe zit het met de vluchtwegen, de aan- en afvoerwegen voor de hulpdiensten?' of 'Hoe richten we de ruimte goed in met het oog op sociale veiligheid?' komen daarbij aan de orde.

De VRGZ is verantwoordelijk voor het controleren van bedrijven en instellingen op het veilig bouwen en gebruiken. Voorbeelden zijn advisering op het aspect brandveiligheid bij gebruiksvergunningen en -meldingen en bij evenementen en de gemeentelijke regelgeving op het gebied van openbare orde en veiligheid (APV), controles op de naleving van brandveiligheidsvoorschriften en het brandveilig gebruik van gebouwen en inrichtingen.

Elk risico (object of categorie) krijgt een gerichte aanpak, die het hoogste rendement oplevert. De beleidskeuzen daarin maken we op basis van het brand- en hulpverleningsrisicoprofiel.

Netwerkpartners

De veiligheidsregio is een netwerkorganisatie die zich vooral richt op de fysieke veiligheid. De scheidslijn tussen fysieke en sociale veiligheid wordt steeds vager. Dat uit zich vooral bij het verrichten van activiteiten op de terreinen van crisisbeheersing, rampenbestrijding, de aanpak van hennepsteelt (in relatie met brandveiligheid) en evenementenbeleid. De activiteiten op deze terreinen zijn er ook op gericht maatschappelijke onrust te voorkomen en te beheersen.

Een continuering en intensivering van de samenwerking met partners zoals politie, gemeenten, Openbaar Ministerie (OM), Defensie en GGD is daartoe nodig. Samen met gemeenten en andere partijen zoeken we ook nieuwe structurele samenwerkingsvormen. Het versterken van de platformfunctie van de veiligheidsregio waar de verschillende partijen elkaar kunnen ontmoeten is een onderdeel daarvan.

De VRGZ heeft veel netwerkpartners. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Waterschap Rivierenland, Defensie, de Omgevingsdiensten, het Openbaar Ministerie, de GGD Gelderland-Zuid, de ziekenhuizen in de regio, Rijkswaterstaat, energiebedrijven, de Provincie, het Rode Kruis en Omroep Gelderland. Met deze partners zijn convenanten gesloten. Daarin is geregeld welke taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden de netwerkpartners hebben en wie de VRGZ bij een crisis kan bereiken. De VRGZ blijft investeren in de verbinding en samenwerking met onze netwerkpartners en omliggende veiligheidsregio's.

Informatiemanagement

De juiste informatie, op het juiste moment, bij de juiste persoon kan van doorslaggevende betekenis zijn in het goed en daadkrachtig hanteren van een crisis. Informatiemanagement is dan ook essentieel bij het voorkomen, beheersen en afhandelen van een crisis. Dit is het beste te omschrijven als een proces dat de behoefte aan specifieke informatie vertaalt in het daadwerkelijk leveren van deze benodigde informatie.

Informatiemanagement is meer dan alleen voorzien in informatie tijdens een crisis. Om de juiste informatie op de juiste plek bij de juiste persoon te krijgen, moet van alles in de voorbereidende fase worden georganiseerd, zowel technisch als procesmatig.

De VRGZ legt permanent zogeheten preparatieve gegevens vast, zodat deze bij incidenten te raadplegen zijn. Voorbeelden van zulke gegevens zijn contactgegevens, beeldmateriaal, plannen en procedures (bijvoorbeeld over uitwisseling van gegevens van slachtoffers). Ook maken we met belangrijke netwerkpartners duidelijke afspraken over de beschikbaarheid van 'real time'-informatie en de manier waarop deze informatie wordt uitgewisseld.

Zelfredzaamheid en burgerparticipatie

Zelfredzaamheid bij ongevallen, rampen en crises is te definiëren als het vermogen om zichzelf en anderen te kunnen redden. Burgerparticipatie gaat een stap verder en heeft betrekking op het verzoek van hulpdiensten aan omstanders en vrijwilligers om zich in te zetten voor hulp bij calamiteiten of op het hanteren van de spontaan aangeboden hulp.

Steeds vaker blijven ouderen zelfstandig wonen, ook als ze (intensieve) verzorging of verpleging behoeven. In de toekomst zullen meer zelfstandig wonende en verminderd zelfredzame burgers

Overleg op de Gemeenschappelijke Meldkamer.

(waaronder ouderen en gehandicapten) een aangepaste aanpak van de hulpverlening tijdens rampen en crises nodig hebben. Voor de hulpdiensten is het noodzakelijk om te weten waar deze mensen wonen. In tegenstelling tot bij zorginstellingen is er geen periodieke inspectie op (brand) veiligheidsaspecten bij 'normale' woningen. Dat is primair een verantwoordelijkheid van eigenaren en gebruikers. Samen met brandweer, politie, gemeenten (bevolkingszorg), RAV, GGD en GHOR wordt voor deze doelgroep een aanpak voor zelfredzaamheid opgesteld.

De veiligheidsregio heeft een taak in het faciliteren en bevorderen van zelfredzaamheid, bijvoorbeeld in het vergroten van het bewustzijn dat een calamiteit zich altijd en overal en in vele vormen voor kan doen (risicocommunicatie). Dit gebeurt onder meer door infotweets rondom de maandelijkse sirenetest, via websites van gemeenten en VRGZ en door bekendmakingen van rampbestrijdingsplannen. Ook geeft de VRGZ verdere invulling aan de uitvoering van het thema 'Brandveilig Leven'. Met activiteiten als 'Broodje Brandweer', 'Op de koffie bij de brandweer' en het voorlichtingsvoertuig 'RedAlert' worden inwoners, instellingen en bedrijven bewust gemaakt van de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden waar het gaat om brandveiligheid. Het gaat daarbij om voorlichtingsactiviteiten om met name jeugd en ouderen te bereiken door educatie op de basisscholen en activiteiten gericht op gezondheidsinstellingen en bedrijven.

Risicocommunicatie

De VRGZ informeert de inwoners van Gelderland-Zuid zo goed mogelijk over de risico's in de regio, die ook zijn beschreven in het regionale risicoprofiel. Dit gebeurt via de eigen websites, met social en traditionele media en face-to-face, zoals bij Brandveilig Leven. Zo organiseert de VRGZ bij vaststelling van rampbestrijdingsplannen bijvoorbeeld voorlichtings- en informatieavonden in samenwerking met gemeenten en betrokken bedrijven. Omdat de veiligheidsregio's voor een groot deel te maken hebben met dezelfde type risico's werken zij landelijk samen aan verdere verbetering van de risicocommunicatie. Risicocommunicatie geeft burgers preventief handelingsperspectieven en is belangrijk voor de zelfredzaamheid.

Evenementenadvisering

In Gelderland-Zuid worden jaarlijks veel evenementen georganiseerd, van heel groot tot klein. Evenementen zijn aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers, maar kunnen ook leiden tot overlast en onveiligheid. Het is dan ook de uitdaging voor organisatoren, gemeenten en hulpverleningsdiensten om bij ieder evenement een optimale balans te vinden tussen attractiviteit en veiligheid. Om deze optimale balans te vinden en te behou-

den heeft de VRGZ regionale afspraken gemaakt, waar gemeenten zich aan houden bij de ontwikkeling van het lokale evenementenbeleid. De VRGZ geeft gemeenten een integraal veiligheidsadvies en ondersteuning waar nodig, bijvoorbeeld met op specifieke evenementen toegespitste crisisoefeningen.

◦ INCIDENTBESTRIJDING

Incidentbestrijding heeft betrekking op het aanpakken van incidenten en de voorbereiding daarop. Hierbij wordt het begrip 'incident' breed opgevat. Het gaat niet alleen om het incident zelf, maar ook om de dreiging ervan of de aankondiging van een gebeurtenis. Het kan ook gaan om incidenten die volgens de letterlijke definitie niet een echte ramp of crisis zijn, maar wel een grote maatschappelijke impact hebben, waardoor adequaat en tijdig opschalen wenselijk is. Het effect van de inspanningen op het gebied van incidentbestrijding moet zijn dat de mensen die wonen, werken en recreëren in Gelderland-Zuid zien en ervaren dat incidenten adequaat en vakkundig worden aangepakt.

Om het gewenste effect te bereiken investeert de VRGZ in de integrale thema's informatiemanage-

ment, zelfredzaamheid en burgerparticipatie, (crisis)communicatie en operationele inzet.

Informatiemanagement

Om een crisis goed te kunnen bestrijden is het goed gebruiken van een geschikt informatienetwerk van levensbelang. Het zorgdragen voor goede informatie- en communicatievoorzieningen is en blijft een prioriteit in het werk van de veiligheidsregio's. Om die reden maakt de VRGZ gebruik van het landelijk crisismanagementsysteem (LCMS), waardoor het mogelijk is dat alle hulpverleningsdiensten en andere functionarissen in een crisisorganisatie tegelijkertijd beschikken over dezelfde informatie; het zogeheten netcentrisch werken.

Planvorming is van oudsher één van de pijlers van de voorbereiding op een ramp of crisis. We actualiseren deze rampbestrijdingsplannen, incidentbestrijdingsplannen, aanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten steeds weer. Bij een aantal evenementen stellen we een multidisciplinair coördinatieplan op. Naast de grote evenementen geldt dit bijvoorbeeld ook voor de 'evenementen' die niet plaatsgebonden zijn,

PLANVORMING
IS VAN OUDSHER ÉÉN
VAN DE PIJLERS VAN DE
VOORBEREIDING OP
EEN RAMP OF
CRISIS

Oefening op de Betuweroute. Foto: Gertjan Koster

MET BIJSCHOLING
EN REGELMATIG
OEFENEN HOUDEN WE DE
KENNIS EN VAARDIGHEDEN
VAN ALLE BIJ DE CRISIS-
ORGANISATIE BETROKKEN
INSTANTIES EN
PERSONEN OP
PEIL

zoals de jaarwisseling en bijvoorbeeld het WK en EK Voetbal.

Zelfredzaamheid en burgerparticipatie

In de praktijk is gebleken dat een groot deel van de bevolking zelfredzaam is, meer dan voorheen werd gedacht. Mensen zijn creatief in het bedenken van oplossingen.

De veiligheidsregio geeft, samen met partners als politie en waterschap, adviezen over wat te doen om de effecten van een incident te beperken en over hoe iemand zichzelf in veiligheid kan brengen (crisiscommunicatie). Daarnaast is het slim om als hulpverlener gebruik te maken van de kennis en mogelijkheden van omstanders en omwonenden.

Crisiscommunicatie

Het verzamelen, verwerken en verspreiden van informatie die van belang is om een crisissituatie aan te pakken heet crisiscommunicatie, met als doelstellingen:

- Informatievoorziening: mensen informeren over de situatie, het verloop daarvan en de genomen maatregelen;
- Schadebeperking: mensen waarschuwen voor dreigende situaties, maar ook om (imago)schade te beperken;
- Betekenisgeving: de gebeurtenissen in een breder perspectief te duiden.

De VRGZ beschikt over een sectie communicatie en voorlichting, samengesteld uit (communicatie)medewerkers van VRGZ, politie en deelnemende gemeenten. Deze regionale pool van (communicatie)medewerkers wordt getraind en oefent regelmatig, zodat ze bij incidenten inzetbaar zijn om inwoners en pers de juiste handelingsperspectieven en andere informatie te geven. Er is ook veel praktijkervaring opgedaan en geleerd van incidenten in de regio (bijvoorbeeld branden in Nijmegen, Tiel, Wijchen, Weurt en Culemborg, de bomvinding in Buren en de explosie bij Electrabel in Nijmegen).

Operationele inzet - Alarmering

Het optimaal functioneren van de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK) is een absolute voorwaarde voor een succesvolle incidentbestrijding. De meldkamer streeft dan ook naar een snelle beantwoording van de binnenkomende (112-) meldingen en een adequate afhandeling daarvan. Als er vanwege een groot incident moet worden opgeschaald, vervult de GMK een spilfunctie.

De GMK alarmeert dan de leden van de crisisorganisatie. De GMK is in een dergelijke situatie er op gericht om snel om te kunnen schakelen van drie afzonderlijke meldkamerprocessen (ambulance, brandweer, politie) naar één multidisciplinair meldkamerproces om zo een efficiënte afhandeling van het incident te bewerkstelligen.

Op de meldkamer heeft de calamiteitencoördinator (CaCo) een sleutelpositie. De belangrijkste taak van de CaCo is het houden van overzicht op het incident en het verloop van de meldkamerprocessen en het bewaken dat alle partners in

de meldkamer op dezelfde lijn zitten. De CaCo zit als een spin in het web van informatie die via de centralisten van de drie meldkamerdisciplines (ambulance, brandweer, politie) binnenkomt. Deze functie is zeven dagen per week, 24 uur per dag operationeel.

Operationele inzet - Opleiden en oefenen

Omdat rampen en crises gelukkig zelden voorkomen, is het noodzakelijk dat alle betrokken functionarissen regelmatig oefenen en hun kennis en vaardigheden actueel houden, om in geval van nood adequaat te kunnen handelen. Hiervoor heeft de VRGZ een uitgebreid opleidings- en oefentraject opgezet voor haar eigen medewerkers en de partners in de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het oefenen wordt niet alleen kwantitatief beoordeeld (voldoen aan het verplichte aantal) maar ook kwalitatief (voldoen aan een kwaliteitsnorm).

Gemeenten worden door het Veiligheidsbureau ondersteund om invulling te geven aan de mono- en multidisciplinaire oefeningen die nodig zijn om op het juiste niveau te komen en blijven. Naast het actueel houden van de vakkennis zijn de oefeningen ook gericht op het verder verbeteren van de samenwerking tussen de betrokken disciplines en de verschillende operationele niveaus. Op deze manier wordt het doel van de

veiligheidsregio, het adequaat bestrijden of voorkomen van een crisis of incident, nagestreefd.

Operationele inzet - Rampenbestrijding en crisisbeheersing

De veiligheidsregio's zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding op en de coördinatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

De alarmering en opschaling van de incident- en rampenbestrijding gebeurt op basis van landelijke protocollen: de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP). Dat gaat vanaf het niveau van zogeheten commando-overleg op de plaats van het incident (GRIP 1) bij incidenten of crises met een beperkte omvang en effect, tot het allerhoogste landelijke niveau (GRIP 5 of GRIP Rijk), waarbij sprake is van een nationale ramp of crisis. Bij elk GRIP niveau hoort een structuur voor de aanpak van het incident of de crisis. In de Wet veiligheidsregio's is de hoofdstructuur van de crisisbeheersing en rampenbestrijding op regionaal niveau beschreven. Tevens is geregeld hoe gezag, verantwoordelijkheden en rollen zijn belegd in de crisisorganisatie.

Met bijscholing en regelmatig oefenen houden we de kennis en vaardigheden van alle bij de crisisorganisatie betrokken instanties en personen op peil. De evaluatie van oefenen en praktijkresultaten gebruiken we voor het verbeteren van de operationele inzet, planvorming en het beleid. Jaarlijks test en beoordeelt de Inspectie Veiligheid en Justitie het gehele systeem van de crisisbeheersing en rampenbestrijding.

HOOFDSTRUCTUUR VAN DE CRISISORGANISATIE

De hoofdstructuur van de crisisorganisatie bestaat uit de volgende onderdelen:

1

DE MELDKAMER, waar in geval van een ramp of crisis de Calamiteiten Coördinator (CaCo) de algehele coördinatie van de werkzaamheden van de meldkamer op zich neemt.

2

Eén (of meerdere) **COMMANDO PLAATS INCIDENT (CoPI)** die de operationele leiding heeft op de plaats van een incident, de afstemming met andere betrokken partijen regelt en het regionaal operationeel team adviseert. Het CoPI bestaat uit vertegenwoordigers van de hulpdiensten (brandweer, politie, geneeskundig) en de gemeente, een voorlichtingsfunctionaris en een informatiemanager. Afhankelijk van de aard van een incident kan een CoPI worden aangevuld met andere deskundigen zoals een adviseur gevaarlijke stoffen of een vertegenwoordiger van het waterschap of Defensie.

3

Eén of meerdere **TEAMS BEVOLKINGSZORG** die:

- voorzien in opvang en verzorging van de bevolking;
- de nazorg verzorgen voor de bevolking;
- verwanteninformatie leveren;
- schadegevallen registreren;
- het regionaal operationeel team adviseren. Dit team bestaat uit door de gemeente aangewezen functionarissen.

4

Eén **REGIONAAL OPERATIONEEL TEAM (ROT)**

dat is belast met de operationele leiding, de afstemming met andere bij de ramp of crisis betrokken partijen en het adviseren van het gemeentelijk of regionaal beleidsteam. Een regionaal operationeel team bestaat uit:

- een regionaal operationeel leider;
- een sectie brandweer;
- een sectie GHOR;
- een sectie politie;
- een sectie Bevolkingszorg;
- een sectie informatiemanagement;
- een sectie communicatie.

5

Eén **GEMEENTELIJK BELEIDSTEAM (GBT)** bij een lokale ramp of crisis of een **REGIONAAL BELEIDSTEAM (RBT)** bij een bovenlokale ramp of crisis. Een GBT bestaat uit leidinggeven- den van de brandweer, de GHOR, de politie, Bevolkingszorg en een communicatieadviseur. Een gemeentelijk beleidsteam ondersteunt de burgemeester bij de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Een RBT wordt samengesteld als er sprake is van een gemeentegrensoverschrij- dend incident. Het RBT bestaat uit de burgemeesters van de betrokken gemeenten, de Hoofdofficier van Justitie, de voorzitter(s) van betrokken waterschappen en de regionaal operationeel leider. Daarnaast maken de adviseurs Bevolkingszorg (coördinerend gemeentesecretaris), brandweer- zorg (regionaal commandant), geneeskundige zorg (directeur Publieke Gezondheid), politiezorg (districtschef) en communicatie deel uit van het RBT. Het RBT wordt voorgezeten door de voorzitter van de veilig- heidsregio.

Taken van GBT en RBT zijn:

- het analyseren van bestuurlijke knelpunten;
- het nemen van bestuurlijke besluiten, op basis van de ontvangen adviezen;
- het eventueel afkondigen van noodverordeningen en -bevelen;
- het bepalen van de communicatiestrategie;
- het nadenken over wat er moet gebeuren na het incident.

BEZOEKADRES

Groenewoudseweg 275
6524 TV Nijmegen

POSTADRES

Postbus 1120
6501 BC Nijmegen

(088) 457 50 00
info@vrgz.nl
www.vrgz.nl

